

Representantforslag 122 S

(2015–2016)

fra stortingsrepresentantene Torstein Tvedt Solberg, Snorre Serigstad Valen, Tore Hagebakken, Torgeir Knag Fylkesnes og Odd Omland

Dokument 8:122 S (2015–2016)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torstein Tvedt Solberg, Snorre Serigstad Valen, Tore Hagebakken, Torgeir Knag Fylkesnes og Odd Omland om en ny norsk romstrategi

Til Stortinget

Bakgrunn

I 1957 ble Sovjetunionens oppskyting av Sputnik starten på romalderen. Kappløpet mellom USA og Sovjetunionen dominerte de første tiårene, men siden 1990-tallet har også rominfrastruktur og romteknologi blitt en nøkkelbrikke i informasjonssamfunnet og et nyttig verktøy for å løse store globale utfordringer som klimaforandringene. Teknologi fra romfartsvirksomhet nyttiggjøres for mennesker i hele verden. Kappløpet er erstattet med at små og store romnasjoner samarbeider og konkurrerer på den globale arena, og slik gjør det mulig å utnytte verdensrommet på stadig nye måter.

Norge er en stor bruker av verdensrommet. Med store havområder, høye fjell og dype fjorder har romteknologi vært et viktig verktøy i utviklingen av både norsk næringsliv og ressursforvaltning. I 2012 rundet norsk romvirksomhet 50 år, og i den sammenheng ble norske romprogrammer evaluert, med særlig vekt på den norske deltagelsen i den europeiske romorganisasjonen ESA. Evalueringen konkluderte med at den offentlige støtten til sektoren virker. Norge har uten tvil en romindustri som er i vekst og er verdensledende på flere områder. Bransjen omsetter årlig for 7,5 mrd. kroner (tall fra 2015) og det er flere sterke industri- og teknologiklynger spredd over hele landet.

En bransje i endring og behovet for en norsk romstrategi

I april 2013 la den rød-grønne regjeringen frem stortingsmeldingen Mellom himmel og jord: Norsk romvirksomhet for næring og nytte, (Meld. St. 32 (2012–2013)). Et samlet storting støttet meldingen og ga norsk romvirksomhet klare strategiske mål, hovedlinjer og definerte politikkområder der romvirksomhet skal være et verktøy for norske interesser.

Selv om det er lenge siden 2013, har det skjedd store endringer i bransjen. Romindustrien er i sterk internasjonal vekst, som av mange beskrives som en ny høyteknologisk utviklingsfase. Større private aktører har overtatt noe av rollen som de nasjonale romprogrammene, som eksempelvis amerikanske NASA, hadde før. Det mest kjente eksempelet er kanskje Space-X, som blant annet transporterer ubemannede leveranser til den internasjonale romstasjonen. Samtidig vil omfanget av europeiske offentlige romprogrammer være 50 pst. større i 2020 enn i 2013. Veksten og endringene i bransjen åpner nye og spennende muligheter for norske bedrifter. For at ikke norsk næringsliv skal bli stående igjen på perrongen, må Norge melde seg på nå.

Med dette bakteppet foreslår forslagsstillerne at det utarbeides en norsk romstrategi. Strategien må sikre at offentlige myndigheter, industrien og akademia trekker sammen for å løfte kunnskap, teknolog utvikling og økonomisk vekst for romvirksomheten i Norge. Bransjen opererer i et marked som er sterkt politisk styrt og avhengig av offentlig politikk, og det er derfor ekstra viktig at offentlige og private aktører arbeider mot samme mål, i og utenfor Norge. Forslagsstillerne mener at et bredt og målrettet samarbeid – gjennom en norsk romstrategi – kan ta norsk romindustri fra en nisjeindustri til en bred høyteknologisk industri som kan skape mange nye arbeids-

plasser i en tid der omstilling til nye næringer er viktig.

En tydelig nasjonal satsing

En norsk romstrategi må ha som overordnet mål å doble omsetningen i den norske romindustrien innen 2025. Det må settes langsiktige mål som gir vekst og utvikling for næringen på områder Norge er ledende på i dag, og som øker landets nasjonale retur fra ESA og andre internasjonale programmer. Forslagsstillerne mener det vil være naturlig å videreutvikle målene og ambisjonene fra Meld. St. 32 (2012–2013), men samtidig bør en ny strategi bygges rundt fire strategiske hovedområder:

1. Klima og miljø
2. Teknologioverføring
3. Samfunnssikkerhet
4. Forskning og utdanning

Klima og miljø

Data fra satellitter spiller en stadig viktigere rolle i overvåkingen og forståelsen av klimaendringene. Koblingen mellom jordobservasjon, forskning, data fra program som Copernicus, vil bli stadig viktigere for norsk forvaltning, miljøvern og norsk industri.

Teknologioverføring

Høyt utdannet og kvalifisert arbeidskraft gir norsk romindustri et konkurransefortrinn internasjonalt. Mulighetene for teknologioverføring fra norske høyteknologiske næringer som energi, maritim, samferdsel og forsvar er store. I tillegg gir romprosjekter ofte store muligheter for kommersialisering av teknologi til andre formål.

Samfunnssikkerhet

Et lite land som Norge har en stor rolle å spille i den globale sikkerhetspolitiske diskusjonen. Norge var sentral i utviklingen av internasjonal havrett, og på samme måte må landet være pådrivere for rettfærdige spilleregler i verdensrommet. Spesielt når store private aktører er mer til stede og ser på mulighetene for å utnytte ressursene i verdensrommet, er det viktig med klare spilleregler som også hensyntar små land. Innenfor beredskap og sikkerhet blir også rominfrastruktur stadig viktigere i tiden fremover.

Forskning og utdanning

Økt romrelatert aktivitet vil gi mer kunnskap som kan bidra til å løse vår tids utfordringer, ikke minst innen klimafeltet. Verdensrommet bør i større grad brukes til å stimulere interessen for teknologi og realfag blant unge. Gode forskningsmiljøer, spennende utdanningsmuligheter og høykompetent arbeidskraft

er nøkkelfaktorer for å kunne videreutvikle en så teknologi- og kunnskapskrevende bransje som norsk romindustri.

Forslagsstillerne mener følgende forslag bør legges til grunn for virkemiddelbruken i utarbeidelsen av en ny norsk romstrategi:

1. Oppdatere og fornye virkemidlene fra Meld. St. 32 (2012–2013) Mellom himmel og jord: Norsk romvirksomhet for næring og nytte.
2. Etablere et «Space leadership council» direkte under næringsministeren – et rådgivende organ for utvikling av norsk romvirksomhet med seniormedlemmer fra industrien/akademia.
3. Vurdere opprettelsen av et nytt nasjonalt romprogram.
4. Arbeide frem en ny og bedre organisering av Norsk Romsenter, med et mandat som er ambisiøst, målrettet og næringsorientert, og gjør senteret til spydspissen for å gjennomføre strategien.
5. Vurdere å opprette et nytt romteknologiprogram i samarbeid med Innovasjon Norge, for utvikling av ny teknologi og teknologioverføring.
6. Samordne og styrke utdanning og forskning innenfor feltet.
7. Utvikle Norge til å bli den ledende romnasjonen i Arktis.
8. Utarbeide en langsiktig strategi for samarbeidet med ESA, med mål om å styrke nasjonal retur fra ESA sine programmer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber regjeringen utarbeide en norsk romstrategi med følgende fire strategiske hovedområder:

1. Klima og miljø
2. Teknologioverføring
3. Samfunnssikkerhet
4. Forskning og utdanning

II

Stortinget ber regjeringen:

1. Oppdatere og fornye virkemidlene fra Meld. St. 32 (2012–2013) Mellom himmel og jord: Norsk romvirksomhet for næring og nytte.
2. Etablere et «Space leadership council» direkte under næringsministeren – rådgivende organ for

- utvikling av norsk romvirksomhet med senior medlemmer fra industrien/akademia.
3. Vurdere opprettelsen av et nytt nasjonalt romprogram.
 4. Arbeide frem en ny og bedre organisering av Norsk Romsenter, med et mandat som er ambisiøst, målrettet og næringsorientert, og gjør senteret til spydspissen for å gjennomføre strategien.
 5. Vurdere å opprette et nytt romteknologiprogram i samarbeid med Innovasjon Norge, for utvikling av ny teknologi og teknologioverføring.
 6. Samordne og styrke utdanning og forskning innenfor feltet.
 7. Utvikle Norge til å bli den ledende romnasjonen i Arktis.
 8. Utarbeide en langsiktig strategi for samarbeidet med ESA, med mål om å styrke nasjonal retur fra ESA sine programmer.

17. juni 2016

